

Cilt: 10, Sayı: 1, Haziran 2025, 54-68
DOI: 10.51469/kafdagi.1668921

Gönderim Tarihi: 1 Nisan 2025

Kabul Tarihi: 5 Eylül 2025

KIRGIZISTANDA İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN UYUM SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ

Investigation of the Adapting Processes of Primary School Students in
Kyrgyzstan

Madina KAMALOVA

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Programı, Yüksek Lisans Öğrencisi
kamalovamadina.0405@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-2476-0909

Erkan EFİLTİ

Doç. Dr. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri
Bölümü, Bişkek, Kırgızistan.
erkan.efilti@manas.edu.kg
ORCID ID: 0000-0003-1158-5764
Çalışmanın Türü: Araştırma

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Kırgızistan'da ilkökul öğrencilerinin okula uyum süreçlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Kırgızistan'daki farklı okullarda çalışan 10 ilkökul öğretmenlerinden oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma da elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel analiz tekniğinden içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre: Katılımcılar öğrencilerin okula ilk başladığında en çok zorlandığı alan olarak bilişsel alan, duyuşsal alan, sosyal alan, günlük rutin değişimi, okula ve öğretmene alışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların öğrencilerin okula ilk başladığında davranışsal olarak sorunları ağırlama, azim eksikliği, saldırganlık belirtileri, uyuma, kendine kapanma, sürekli sarılmalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların öğrencilerin okula ilk başladığında uyumunu kolaylaştırmak için

bireysel görüşme, ilginç oyunlar, ilgi ve destek verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların öğrencilerin okula ilk başladığında uyumunu kolaylaştırmak için yardımcı öğretmen, ebeveyn, psikolog, öğretmenlerle çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırgızistan, Öğrenci, Okul, Uyum

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the school adaptation processes of primary school students in Kyrgyzstan. A qualitative research model was used in the study. The study group consists of 10 primary school teachers working in different schools in Kyrgyzstan. A semi-structured interview form was used as the data collection tool in the study. Content analysis, a qualitative analysis technique, was used to analyze the data obtained from the study. According to the results obtained from the research: Participants concluded that the areas where students face the most difficulty when they first start school are cognitive domain, affective domain, social domain, daily routine changes, and adapting to school and the teacher. Participants found that students' behavioral issues when they first start school include crying, lack of perseverance, signs of aggression, sleeping, shutting down, and constant clinging. Participants also concluded that in order to facilitate students' adaptation when they first start school, individual interviews, interesting games, and offering attention and support were helpful. It was also concluded that to ease students' adaptation, participants worked with teaching assistants, parents, psychologists, and teachers.

Keywords: Kyrgyzstan, Student, School, Adaptation

GİRİŞ

Eğitim anlayışının modernleşmesi ile birlikte bireyleri sadece bilişsel bilgiyle donatarak yetiştirmek değil bütüncül gelişimini destekleyen, yenilikleri takip etmesini sağlayan, bireysel farklılıkların dikkate alan uygulamalar yoluyla dinamik ve değişikliklere adapte olma becerisi kazanmış bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2005).

Okul öncesi dönemden ilkokula geçiş süreci; ebeveynler, öğretmenler ve çocuklar için önem arz eden bir süreçtir (Pişirir ve Ayar, 2020). İlkokulların, öğrencilerin eğitim-öğretim hayatının başlangıcında, öğrenmenin daha sistematik bir hâle geldiği dönemdir (Akdemir, 2023). Bu süreç bazı faktörlerden ötürü her çocukta farklılık gösterebilmektedir. Bu faktörlerden bir tanesi de çocuklarda olan bireysel farklılıktır. Bazı çocuklar, sürece kolay adapte olup uyum gösterirken bazı çocukların sürece başlarken ve süreç içerisinde zaman zaman zorlandıkları gözlemlenmektedir. Çocukların okula uyum süreci akademik başarılarını etkilediği gibi akran ilişkilerini de etkileyen bir durumdur (Çoban ve Yazıcı, 2022). Bu yüzden aileler ve öğretmenler bu süreçte çocuğa destek olmalı ve dayanışma içerisinde süreci yönetmelidir. Uluslararası literatürde geçiş ile ilgili

yapılan çalışmalara bakıldığında ilkokula geçiş sürecinde, okul öncesi eğitimi alan çocukların okula adaptasyon süreçleri okul öncesi eğitimi almayan çocuklara göre daha hızlı olduğu gözlemlenmektedir (Hoglund ve Leadbeater, 2004).

Okula geçişle birlikte çocuklar diğer bireylerle etkileşimde bulunmaktadır, böylece çocuklar okulda kendilerinden neler beklendiğini, okulda hangi etkinliklerin uygulandığını ve öğretmenleri ve arkadaşlarıyla nasıl etkileşimde bulunmaları gerektiğini kavramaktadır (Dockett ve Perry, 2009). Çocuklar okula geçiş ile birlikte 3 evde öğrendiklerinin okulun beklentileri ile tutarsız olduğunu görebilmekte ve kültürel bir şok yaşayabilmektedirler (Lam ve Pollard, 2006).

İlkokula geçiş sürecinde çocukların okula uyumu kadar okuma yazmaya hazırlık süreci de oldukça önem arz etmektedir. Çocuklarda okuma-yazma becerilerinin oluşmasında en az öğretmen kadar ebeveyn tutumu da önemlidir (Ulutaş Avcu ve Aksoy, 2016). Çocukların okuma yazma çalışmalarında istekli olmalarında öğretmenler önemli bir role sahiptirler. Öğretmenlerin bu rolü kadar ebeveyn tutumları da çocuğun yazma çalışmalarına karşı istekli olması açısından önemlidir (Nurmi ve Silinskas, 2014). Bu açıdan çocukların ilk ortamı olan ev ortamının daha çok özel ve rahat bir şekilde ilişkilerin kurulabildiği bir ortam olduğu düşünülürse, aile-okul birlikteliğinin ve karşılıklı bilgi alışverişinin sağlanması çocukların benliklerinin gelişimi ve okumaya karşı tutumları açısından önemlidir (Özeke-Kocabaş, 2006). Çocuklar, okullarında kendilerini evde olan ortamlarındaki gibi rahat hissetmek isterler.

Çocuklarda okuma yazma becerilerinin kazandırılmasındaki faktörler incelendiğinde, faktörlerden biri olan sosyo ekonomik düzeylerinden etkilendiği yapılan çalışmalarda görülmektedir (Burchinal ve ark., 2002; Uyanık ve Kandır, 2010). Sosyo ekonomik-kültürel düzeyi yüksek aileden gelen çocuklar düşük aileden gelen çocuklara oranla okuma yazma becerilerinin daha iyi olduğu gözlemlenirken, akademik anlamda da daha öndedirler. Evdeki okur-yazarlık durumu ile çocukların ilerideki okuma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu edinilen çalışmalar arasındadır (Ulutaş Avcu ve Aksoy, 2016). Sovyetler Birliği döneminde, Kırgızistan da eğitim alanında, başarılı çalışmalar olsa da önemli hatalar da yapılmıştır. Örneğin; gelişmiş ülkelerin eğitim sistemindeki başarılı uygulamalar dikkate alınmamış, Eğitim de farklı öğretim yöntemlerinin kullanımına izin verilmemiştir. Yetenekli eğitimcilerin öncelik almasına ve eğitim sistemine katkıda bulunmasına engel olunmuştur. Tüm bu konular parti ilkesine tabi tutulmuş ve komünist ideolojiden büyük ölçüde etkilenmiştir. Ağustos 1991'de Kırgızistan'ın bağımsızlığıyla birlikte büyük reformlar

gerçekleştirilmiştir. Yaşanan ekonomik zorluklara rağmen, eğitim ve kültür alanında birçok dönüşüm başlanmış ve eğitim sisteminin tüm alanlarında reformlar yapılmıştır (Ağgün ve Amasya, 2020). Yukarıda belirtilmiş olan literatür verilerinden yararlanarak bu araştırmanın problem cümlesi Kırgızistan'daki ilk okul öğrencilerinin uyum süreci durumları nedir? olarak belirlenmiştir.

Amaç: Bu çalışmada amaç Kırgızistan'da eğitim gören ilkökul öğrencilerinin okula uyum süreçleri ile ilgili durumlarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgiler ortaya konmuştur. "Yöntem" bölümü, araştırmanın nasıl yapıldığını ve verilerin nasıl toplandığını ayrıntılı olarak açıklar. Bu bölüm, araştırmanın tasarımını, veri toplama yöntemlerini, örnekleme stratejilerini, veri analiz tekniklerini ve kullanılan araçları içerebilir (Smith, 2018).

Araştırma, nitel bir çalışma özelliği taşımaktadır. Nitel araştırma yöntemi, araştırma yapılan bireylerin sahip oldukları öznel görüş ve deneyimlerinin sistematik olarak incelenebilmesini ve edinilen verilerle bilimsel nitelikli yorumlar yapılabilmesini sağlamaktadır (Ekiz, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırma Modeli

Durum çalışması, araştırma yöntemleri arasında sıkça kullanılan bir tekniktir ve belirli bir olay, durum veya fenomenin derinlemesine incelenmesini sağlar. Bu yöntem, genellikle niteliksel araştırma bağlamında yer alır ve bir veya birkaç örnek üzerinde yoğunlaşarak, bu örneklerin bağlamını ve dinamiklerini anlamaya çalışır (Yinmez, 2014).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu araştırmaya gönüllü olarak katılan 2024- 2025 eğitim öğretim yılında Kırgızistan'da görev yapan 10 ilkökul öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" aracıyla toplanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme, incelenmek istenen konu hakkında katılımcılardan aynı türde bilgilerin toplanması amacıyla yapılan bir görüşme türüdür. Bu yaklaşımda görüşme öncesinde, görüşmeciye rehberlik edecek görüşme sonuçlarının ya da konu başlıklarının yer aldığı görüşme formu hazırlanır.

Hazırlanan görüşme formu, yanıtlanması istenilen bütün konuları kapsayan geniş bir liste biçimindedir. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu üniversite eğitimini alan kız öğrencilerinin cinsel sağlıkla ilgili bilgi düzeyini araştırmak üzere yarı yapılandırılmış tarzda oluşturulan 6 soruyu içermektedir. Görüşmeci, görüşme formunda yer alan soruları sorabilir, bununla beraber ayrıntılı bilgi toplama amacıyla ek sorular da geliştirebilir. Yarı- yapılandırılmış görüşme, bu biçimiyle amaçlı bir sohbet benzemektedir. Dolayısıyla, görüşme formunda yer alan soruların belirli bir öncelik sırasıyla sorulması zorunlu değildir. Görüşmeci, hazırlanan soruları katılımcıyla olan etkileşimine bağlı olarak farklı sırada sorabilir. Görüşme Formunda yer alacak sorular, tez danışmanı ile birlikte ilk olarak Türkçe hazırlanmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından soru cümleleri Kırgızca ve Rusçaya çevrilmiştir. Yarı- yapılandırılmış görüşmede, görüşme formu yaklaşımı kullanıldığı için toplanan veriler, yapılandırılmamış görüşme verilerine göre daha sistematiktir. Dolayısıyla, verilerin düzenlenmesi ve çözümlenmesi görece daha kolaydır (Sali, 2012).

Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanması için öncelikle öğrencilerden sözel olarak izin alınmıştır. Daha önceden hazırlanmış olan sorulara geçmeden önce görüşme süreci için uygun bir ortam sağlanmıştır. Rahatça ve gönüllü cevap verebilmeleri için araştırmacı tarafından tezin amacı hakkında kısaca bilgi ve verdiği cevaplar anonim olarak kalacağı söylenmiştir. Görüşme sürecini ses kaydına alabilmek için katılımcılardan izin alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizi, bir araştırma veya çalışmanın verilerini toplama sürecini ve sonuçlarını inceleyen ve değerlendiren bir yöntemdir. Bu süreç, verilerin toplanması, sınıflandırılması, analiz edilmesi ve yorumlanmasını içerir. Verilerin analizi, toplanan verilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini değerlendirerek sonuçlara anlam kazandırır (Johnson ve Christensen, 2019). Toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılabilir. İçerik analizinde veriler, derin bir işleme tabi tutulduğundan betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalara ulaşılma imkânı sağlar. Nitekim içerik analizi ile verileri tanımlama ve verilerin içerisinde saklı olabilecek gerçekleri tespit etmek amaçlanır. İçerik analizi yoluyla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Simsek, 2008). İçerik analizi, veri toplama araçları ile elde edilen verilerin çeşitli kavramlar ve temalar altında düzenlenerek bir araya getirilmesi,

kategorize edilen bilginin yorumlanarak okuyucuya aktarılması sürecidir (Gürbüz ve Sahin, 2018).

Bulgular

Çalışmada ulaşılan bulgular araştırma sorularının sırasına göre sunulmuştur.

Araştırmanın 1. sorusu olan “Öğrenclerinizin okula ilk başladığında en çok zorlandığı alan nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 1’de analiz edilmiştir.

Tablo 1. En çok zorlanan alanlar.

Katılımcılar	Cevapların analiz sonucu	f
K1, K2, K7,K8, K10	Bilişsel alan	5
K5, K7, K3, K2, K9	Duygusal alan	5
K3, K5, K4, K6, K9	Sosyal alan	5
K6, K4, K1	Günlük rutinin değişimi	3
K3, K4, K10	Öğretmene ve okula alışma	3

Tablo 1 incelendiği zaman katılımcıların en sık verdiği cevap (5) en çok zorlandığı alan bilişsel alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. K1: “İlk okula başlayan çocukların dikkat ve dinleyebilme yönleri çok zayıf. Aynı şeyi tekrarlamak gerekiyor. ”.

Katılımcıların bir çoğunluğu (5) en çok zorlandığı duygusal alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. K5: “Okula gelir gelmez ebeveylere özleyip ağlıyorlar ve sarılmak istiyorlar”.

Katılımcıların bazıları (5) en çok zorlandığı sosyal alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. K3: “Genelde arkadaş bulmakta zorlanıyorlar. Ama sonra süreci iyi atlattıyorlar”.

Diğer katılımcılar (3) en çok zorlandığı günlük rutinin değişimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. K6: “Ders zamanında uyuya kalıyorlar. Ana okuldaki gibi zannediyorlar. Bazen izin veriyoruz ama ebeveynle daha erken yatmasını söyleyoruz”. Bir diğer katılımcılar (3) en çok zorlandığı öğretmene ve okula alışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. K4: “Bana ve binadaki sınıflara alışmaları zordur. Bazen bulamıyorlar ve kayboluyorlar”.

Araştırmanın 2. sorusu olan “Öğrenclerinizin okula ilk başladığında davranışsal sorunları nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 2’de analiz edilmiştir.

Tablo 2. Davranışsal sorunlar

Katılımcılar	Cevapların analiz sonucu	f
K4, K6, K1, K2, K3, K7	Ağlama	6
K6, K1, K2, K7, K10	Azim eksikliği	5
K3, K2, K6	Saldırganlık belirtileri	3
K1, K6	Uyuma	2
K4	Kendine kapanma	1
K5	Sürekli sarılmalar	1

Tablo 2 incelendiği zaman katılımcıların en sık verdiği cevap (6) okula ilk başladığında davranışsal sorunlar olarak ağlamayı söylemişlerdir. K4: “Ebeveynlerden uzak kalmaya alışık olmadıkları için ilk hafta sınıfımın bir çoğunluğu ağlayarak geçirdi”.

Katılımcıların bir çoğunluğu (5) davranışsal sorunlar olarak azim eksikliğini söylemişlerdir K5: “Sürekli bir şeyler yapmaya bahane arıyorlar. Yerinde oturtmak biraz zordur”.

Katılımcıların bazıları (3) okula ilk başladığında davranışsal sorunlar olarak saldırganlık belirtileri söylemişlerdir K3: “Bazı öğrenciler birine saldırıyorlar”.

Diğer katılımcılar (3) davranışsal sorunlar olarak uyumayı söylemişlerdir K1: “Günlük rutin değiştiği için sınıfta uyuyuya kalıyorlar”. Bir diğer katılımcılar (1) davranışsal sorunlar olarak kendine kapanmayı söylemişlerdir. K4: “Çok sakin ve kendine kapanık olan öğrenciler oluyor ama bir süre sonra arkadaş ediniyorlar”. Bir katılımcı da davranışsal sorunlar olarak sürekli sarılmayı söylemiştir K5: “Bir tane öğrencim var sürekli sabahları gelip sarılmadan yemeğe inmiyordu”.

Araştırmanın 3. sorusu olan “Öğrencilerinizin adapte olmasını kolaylaştırmak için neler yapıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 1’de analiz edilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen desteği.

Katılımcılar	Cevapların analiz sonucu	f
K1, K5, K10, K6, K2	Bireysel görüşme	5
K1, K6, K7, K3	İlginç oyunlar	4
K8, K4, K10, K9	İlgi	4
K17, K2,	Destek	1

Tablo 3 incelendiği zaman katılımcıların en sık verdiği cevap (5) adapte olmasını kolaylaştırmak için bireysel görüşme yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır K5: “Dersten sonda ve ya ara verirken çocukla konuşuyorum”. Katılımcıların bir çoğunluğu (4) adapte olmasını kolaylaştırmak için ilginç oyunlar oynattığı sonucuna ulaşılmıştır K5: “Ders sırasında da bazen oyunlar oynatıyorum. Hep oturunca konsantre olmakta zorlanıyorlar”. Katılımcıların bazıları (4) adapte olmasını kolaylaştırmak için onlarla birer ilgilendikleri sonucuna ulaşılmıştır. K3: “Onlarla yeterince ilgilenmeye çalışıyorum. Bazen sarılıp oturuyorum”. Diğer katılımcılar (1) adapte olmasını kolaylaştırmak için öğrencilerle destek verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. K1: “Her konuda bana gelip sorabildiklerini ve ben onlara yardım edeceğimi hep söylüyorum”.

Araştırmanın 4. sorusu olan “Öğrenclerinizin adapte olmasını kolaylaştırmak için kimlerle çalışıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 1’de analiz edilmiştir.

Tablo 4. Destek kaynakları

Katılımcılar	Cevapların analiz sonucu	f
K1, K5, K10, K6, K2, K8	Yardımcı öğretmen	6
K1, K6, K7, K3	Ebeveyn	3
K4, K9, K10	Psikolog	2
K7, K8	Diğer öğretmenler	1

Tablo 4 incelendiği zaman katılımcıların en sık verdiği cevap (6) öğrenclerin adapte olmasını kolaylaştırmak için yardımcı öğretmenlerle çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. K5: “Yani genelde sadece ben ve yardımcı öğretmen yapabileceklerimize dair düşünüyoruz”. Katılımcıların bir çoğunluğu

(3) adapte olmasını kolaylaştırmak için ebeveynlerle çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır K6: “Ebeveynlerle sık sık konuşuyoruz. Yardım istediğim oluyor tabi. Özellikle ilk başlarda zorlanıyorum”. Katılımcıların bazıları (2) adapte olmasını kolaylaştırmak için psikologla çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. K4: “Onların bu sürecin daha sağlıklı atlatması için psikoloğa gönderiyorum”. Diğer katılımcılar (1) adapte olmasını kolaylaştırmak için diğer öğretmenlerle çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. K1: “Tüm derslere ben girmediğim için diğer öğretmenlerden yardım alıyorum”.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Katılımcıların öğrenmelerinin okula ilk başladığında en çok zorlandığı alanlarla ilgili olarak vermiş oldukları cevapların analizinden elde edilen sonuçlara göre en sık verdiği cevap bilişsel alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bir çoğu en çok zorlandığı duygusal alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bazıları en çok zorlandığı sosyal alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer katılımcılar da en çok zorlandığı günlük rutinin değişimi ve öğretmene ve okula alışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kıldan, (2012) yılında yaptığı araştırmasında, ebeveynlerin çocuklarında okul korkusunu yenmek için tercih ettikleri yöntemler olarak en sık olarak; çocuklarıyla konuştuklarını, öğretmeninden yardım aldıklarını, bir süre okulda beraber kaldıklarını, diğer velilere danışma ve profesyonel yardım alma şeklinde sıralamışlardır. Öğrenciler okula başladıklarında birçok yeni durumla karşı karşıya kalmaktadırlar. Çocuğun öğretmeni ve ebeveynleri onun yeni duruma ayak uydurmasını beklemektedir. Ancak çocuklar bu süreçte okulu reddetme, derste ağlama, aile üyelerinden soru sorma, yorgunluk, öğretmenden sürekli yardım bekleme, okula ve derslere ilgisizlik, okul algısı eksikliği, isteksizlik gibi uyum sorunları yaşayabilirler (Özarlan, 2014). Fidan ve arkadaşları (2013) öğrencilerin çabuk sıkıldığını, sınıf kurallarına uymakta zorlandıklarını, okul algısı ve motivasyonunun eksik olduğunu bulmuşlardır. Kanada, Amerika ve İngiltere’de okula hazırbulunmuşluk konusunda yapılan araştırmalarda okula hazırlığın sadece okuma, sayı ve harf yazma becerilerine bağlı olmadığını, fiziksel, sağlık, dil ve sosyal uyumun da önemli olduğu belirtilmiştir (School Readiness, 2003). Anne-babaya daha bağımlı olan, özgüveni olmayan, arkadaşlık kuramayan, sosyal ilişkileri zayıf olan, okul algısı eksik olan ve öz-yeterliği zayıf olan çocukların okula uyumları daha uzun ve daha sorunlu olmaktadır (Cokuk ve Kozikoğlu, 2020).

Katılımcıların öğrencilerinin okula ilk başladığında davranışsal sorunlarla ilgili olarak vermiş oldukları cevapların analizinden elde edilmiş sonuçlara göre en sık verdiği cevap ağlama davranışını sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bir çoğunluğu davranışsal sorunlar olarak azim eksikliğini söylemişlerdir. Katılımcıların bazıları okula ilk başladığında davranışsal sorunlar olarak saldırganlık belirtileri söylemişlerdir. Diğer katılımcılar davranışsal sorunlar olarak uyumayı söylemişlerdir. Bir diğer katılımcılar davranışsal sorunlar olarak kendine kapanmayı söylemişlerdir. Bir katılımcı da davranışsal sorunlar olarak sürekli sarılmayı söylemiştir. Mangione ve Speth (1998) araştırmalarında birinci sınıfa başlayan çocukların; tanımadıkları insanların, kuralların ve kalabalığın olduğu bir ortama girdiklerinde sorunlar yaşadığını

belirlemişlerdir. Çocuğun okula başladığı ilk zaman dilimleri kurallara uyma, sosyal çevre ile ilişki kurma ve duygu ve davranışlarını kontrol etmede kritik bir öneme sahiptir. Çocuklar geçmiş sosyal- duygusal yaşantıları ve okul öncesi deneyimlerine göre ilkokul sürecinde başarılı veya başarısız olabilmektedirler (Bilgili, 2007). Bu bağlamda çalışmada ilk olarak öğretmenlerin gözünde uyum sorunu yaşayan öğrencilerin en sık sergiledikleri davranışların aileden ayrılmak istememe ve ağlama, etkinliklere katılmak istememe ve sürekli oyun oynamak isteme olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar literatürdeki benzer çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen bir çalışmada uyum sorunu yaşayan öğrencilerin en sık sergiledikleri davranışlar sürekli oyun oynamaya istekli olma, sürekli öğretmenden yardım bekleme, erken yorulma, okula ve derslere karşı ilgisizlik, küçük kas becerilerinin az gelişmesi olarak belirlenmiştir (Cocuk ve Kozikoğlu, 2020).

Katılımcıların öğrencilerin adapte olmasını kolaylaştırmak için neler yaptıklarına ilgili olarak vermiş oldukları cevapların analizinden elde edilmiş sonuçlara göre en sık verdiği cevap bireysel görüşme yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bir çoğunluğu adapte olmasını kolaylaştırmak için ilginç oyunlar oynattığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bazıları adapte olmasını kolaylaştırmak için onlarla birer ilgilendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Diğer katılımcılar adapte olmasını kolaylaştırmak için öğrencilerle destek verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen bir çalışmada uyum sorunu yaşayan öğrencilerin en sık sergiledikleri davranışlar sürekli oyun oynamaya istekli olma, sürekli öğretmenden yardım bekleme, erken yorulma, okula ve derslere karşı ilgisizlik, küçük kas becerilerinin az gelişmesi olarak belirlenmiştir (Cocuk ve Kozikoğlu, 2020). Fidan ve arkadaşları (2013) öğrencilerin çabuk sıkıldığını, sınıf kurallarına uymakta zorlandıklarını, okul algısı ve motivasyonunun eksik olduğunu bulmuşlardır. Gündüz ve Çalışkan (2013) ise öğrencilerin küçük kas becerilerinin gelişmemesi, yavaş öğrenme ve yorgunluk gibi okula uyum sorunları yaşadıklarını ortaya çıkarmıştır. Başaran ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında öğretmenlerin okula başlamadan önce çocukların uyum sorunu yaşamasını önlemek için kullandıkları yöntemler dikkate alındığında, sınıfların düzenlenmesi ve çocuklara okula geldiklerinde verilecek küçük hediyeler hazırlanmasının yaygın olarak kullanılan uygulamalar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların öğrencilerin adapte olmasını kolaylaştırmak için kimlerle çalıştıklarıyla ilgili olarak vermiş oldukları cevapların analizinden elde edilmiş sonuçlara göre en sık verdiği cevap yardımcı öğretmenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bir çoğunluğu adapte olmasını

kolaylaştırmak için ebeveynlerle çalıştığı sonucuna ulaşmıştır. Katılımcıların bazıları adapte olmasını kolaylaştırmak için psikologla çalıştığı sonucuna ulaşmıştır. Diğer katılımcılar adapte olmasını kolaylaştırmak için diğer öğretmenlerle çalıştığı sonucuna ulaşmıştır. Karaman, Şen, Alataş ve Tütüncü (2018) okula uyum sürecinde okul-aile iş birliği ve çocuğun ailesi ile kurduğu iletişimin niteliğinin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Kıldan (2012) yaptığı bir araştırmasında son dönemlerde ebeveynlerin eğitim ve öğretim sürecine katkılarının daha da arttığını; ebeveynlerin öğretmenlerle iyi iletişim kurmalarının çocukların okula karşı olan tutumlarını olumlu yönde etkileyeceğini ifade etmiştir. Karaman ve diğ. (2018), okul öncesi dönemde okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşlerini inceledikleri araştırmalarında bu süreçte özellikle okul yönetimine, öğretmenlere ve varsa okul rehberlik servisi öğretmenlerine önemli görevler düştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Kochhar-Bryant (2008) bütün çocukların okula başladıklarında endişe duymalarını olası bir durum olarak görmekte ve bu nedenle geçiş sürecinde hem aile hem de çocuk açısından iletişim, iş birliği, koordinasyon ve alınan kararların önemine vurgu yapmaktadır. Ayrıca çoğu ebeveyn öğretmenlerin ilgili olması, çocukla ilgili aile ile iletişime geçmesi, oyun, yarışma gibi etkinlikler yapması, oyunla ve görsellerle dersi vermesi gibi öneriler sunmuşlardır. Bazı çocuklar rahat ve hızlı bir şekilde okula uyum sağlayabilirken bazılarıysa okula uyum sürecinde zorlanabilir (Baştuğ ve Hiğde, 2020) ve okula uyumunu etkileyen faktörlere bağlı olarak farklı olumsuz davranışlar sergileyebilirler. Ülkü (2007) tarafından yapılan çalışmada, çocuklarda okula başlarken en fazla görülen sorunun anne-babadan ayrılmak istememeleri olduğu belirlenmiştir. Benzer olarak Cristafora ve Tamis-Le Monda (2011) annenin çocukla oyun oynaması, etkinlikler yapması, konuşması gibi anne-çocuk etkileşimlerinin sosyal beceriyi arttırdığını ve çocukların okula hazır olma durumları üzerinde etkisi olduğunu ifade etmektedirler.

KAYNAKÇA

- Ağgün, K., & Amasya, E. (2020). Kırgızistan Eğitim Tarihi (Yenilik ve Gelişmeler). TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi. Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi. 12 (48), 394-401.
- Akdemir, S. (2023). Covid-19 Pandemi Sürecinde İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin 'Okul' Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi, 5(1), 16-28.
- Altın, D. (2014). Annelerin Özel Gereksinimli Çocuklarının Okul Öncesi Dönemden İlkokula Geçiş Sürecine İlişkin Yaşantılarının İncelenmesi. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ülkü, B. (2007). Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocukların okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gündüz, F., & Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 Aylık Çocukların Okul Olgunluk ve Okuma Yazma Becerilerini Kazanma Düzeylerinin İncelenmesi. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(8), 379-398.
- Bağçeli Karaman, P., Şen, T., Alataş, S., & Tütüncü, B. (2018). Okul öncesi dönemde okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (2), 681-701.
- Baştuğ, M., & Hiğde, A. (2020). İlkokul dönemi, temel özellikleri, ilkokul 1. sınıf programı. Ö. Polat, (Ed.), Adım adım ilkokula başlamak okula uyum ve erken okuryazarlık eğitimi içinde (83-107). Ankara: Anı.
- Kochhar-Bryant, C. A. (2008). Collaboration and system coordination for students with special needs. Upper Saddle River, N.J: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başaran, S., Gökmen, B., & Akdağ, B. (2014). Okul öncesi eğitimde okula uyum sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2014(2), 197-223.
- Burchinal, R. M., Peisner-Feinberg, E., Pianta, R., & Howes, C. (2002). Development of Academic Skills from Preschool Through Second

Grade: Family and Classroom Predictors of Developmental Trajectories September 2002. [Journal of School Psychology](#) 40(5):415-436

- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). *Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches*. Sage publications.
- Çoban, C., & Yazıcı D. (2022). Examining Peer Relationships in Transition to Primary School in the Pandemic Process with Teacher and Parent Opinions. *PsychoEducational Research Reviews* 11(1), 31-45.
- Çocuk, K., & Kozikoglu, I. (2020). School Adaptation Problems of Primary School Students in Mixed-Age Classrooms. *Research in Pedagogy/Istrazivanja u Pedagogiji*, 10(1), 1331.
- Cristofaro, T. N., & Tamis-LeMonda, C. S. (2012). Mother-child conversations at 36 months and at pre-kindergarten: Relations to children's school readiness. *Journal of Early Childhood Literacy*, 12(1), 68-97.
- Danış, M. Z. (2006). Davranış bilimlerinde ekolojik sistem yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 45-54.
- Demirtaş-Zorbaz, S. (2016). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumu: Bir model testi. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dockett, S., & Perry, B. (2009). Readiness for school: A relational construct. *Australasian journal of early childhood*, 34 (1), 20-26.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyo ekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf gören öğrencilerin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 186-197.
- Fazlıoğlu, Y. (2011). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi 2*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş: Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fidan, M., Taşçı, G., & Yılmaz, N. (2013). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin 60-66 aylık öğrencilere ilişkin görüşleri. XII. Uluslararası Katılımlı Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Aydın.
- Geçmiş, H. H. (2018). Somut işlemler dönemindeki çocukların ahlaki yargılamalarında irade algısı. Yüksek Lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Hoglund, W.L., & Leadbeater, B.J. (2004). The Effects of Family, School, and Classroom Ecologies on Changes in Children's Social

Competence and Emotional and Behavioral Problems in First Grade. *Developmental Psychology*, 40(4), 533-544.

- Kankural, H. (2022). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etki eden faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri.(Yayımlanmamış tezsiz yüksekisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kemp, C. (2003). Investigating the transition of young children with intellectual disabilities to mainstream classes: An Australian perspective. *International Journal of Disability Development and Education*, 50, 404- 433.
- Mangione, P.L., & Speth, T. (1998). The transition to elementary school: A framework for creating early childhood continuity through home, school, and community partnerships. *The Elementary School Journal*, 98 (4), 381–398.
- Kıldan, O. A. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocukların okul korkularına ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 49-73.
- Lam, S. M., & Pollard, A. (2006). A conceptual framework for understanding children as agents in the transition from home to kindergarten. *Early Years*, 26 (2), 123-141.
- Nurmi, J. E. & Silinskas, G. (2014). Parents and their children's school lives– Commentary on the special issue, 'parents' role in children's school lives. *British Journal of Educational Psychology*, 84(3), 454-458.
- Özeke Kocabaş, E. (2006). Eğitim sürecinde aile katılımı: Dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 143-153.
- Parlak, C. (2017). Otizmlili kaynaştırma öğrencilerinin okulöncesi dönemden ilkokula geçişte yaşadıkları sosyal uyum problemlerinin aile ve öğretmen görüşleri açısından incelenmesi (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Pekdoğan, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin ilkokula hazırlık sürecinde okul öncesi eğitimden beklentileri. *Yaşadıkça Eğitim*. 31(2), 11-22.
- Pişirir, N., & Ayar, M., C. (2020). Okulöncesi dönemden ilkokula Geçişte Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunların İncelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 307-324.
- Smith, B. (2018). Generalizability in Qualitative Research: Misunderstandings, Opportunities and Recommendations for the Sport

and Exercise Sciences. *Qualitative Research in Sport, Exercise & Health*, 10, 137-149.

- Stein, K., Veisson, M., Öun, T. & Tammemäe, T. (2019). Estonian preschool teachers' views on supporting children's school readiness. *Education 3-13*, 47(8), 920-932.
- Tuzcuoğlu, N., & Tuzcuoğlu, S. (2005). Okul öncesi dönemde rehberlik. A. Oktay, ve Ö. P. Unutkan (Der.). *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. (s. 85-95). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ulutaş Avcu, A., & Aksoy, A. B. (2016). Altı yaş çocuklarının ilkökula geçişte okuduğunu anlama becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 215-228.
- Unutkan, Ö. P. (2006). *Okul öncesinde ilköğretime hazırlık*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Uyanık, Ö. & Kandır, A. (2010). Okul Öncesi Dönemde Erken Akademik Beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 118-134.
- Yalman, D. (2007). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Birinci Sınıf Öğretmenlerinin, Ana Sınıfı Öğretmenlerinin Ve Okul Öncesi Eğitim Almış Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçişte Yaşanan Uyum Sorunlarıyla İlgili Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yazıcı, D., Nazik Kumbasar, A. & Akman, B. (2016). Ailelerin gözünden okulöncesinden ilkökula geçişte yaşanan güçlükler ve çözüm önerileri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yoleri, S. V., & Tanış, H. M. (2014). İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum Düzeylerini Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 130-141.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seckin Yayınevi.